

Vergaderjaar 2024–2025

26 448

Structuur van de uitvoering werk en inkomen (SUWI)

Nr. 797

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2024

Het stelsel van inkomensondersteuning in Nederland, en daarbij ook het socialezekerheidsstelsel, bestaat uit een groot aantal regelingen. Deze regelingen komen met verschillende voorwaarden en verplichtingen en worden uitgevoerd door verschillende uitvoerders. Deze complexe onderdelen zijn over de afgelopen decennia veelal los van elkaar tot stand gekomen, maar kunnen niet los van elkaar bestaan. Dit heeft geleid tot een complex geheel van op elkaar inwerkende en met elkaar samenhangende regelingen, waarvan de uitkomsten in de praktijk voor de mensen, uitvoerders en werkgevers vaak moeilijk te begrijpen en te voorspellen zijn. Dit doet afbreuk aan de bestaanszekerheid van mensen.

Mensen en uitvoeringsorganisaties maken fouten. Dit kan gebeuren door fouten in de uitvoering of door een onjuiste uitleg van wet- en regelgeving. In deze gevallen kunnen herstelacties nodig zijn.

Het is van belang om mensen op zowel een snelle als zorgvuldige manier herstel te bieden en te zorgen dat de kwaliteit, die van de publieke dienstverleners mag worden verwacht, weer wordt geleverd. Het is tevens belangrijk dat mensen krijgen waar zij recht op hebben. Uit eerdere hersteloperaties weten we echter ook dat een nabetaling of een terugvordering tot lastige en soms problematische situaties kan leiden voor mensen. Bij herstelacties hebben we daarom oog voor de effecten in de keten, zoals de toeslagen. Zo helpen we mensen verder dan alleen bij het herstel van de initiële fout. Hierbij kunnen we niet vergeten dat herstelacties extra druk uitoefenen op de capaciteit van de publieke dienstverleners. Meer capaciteit voor herstelacties betekent vaak minder capaciteit voor de reguliere dienstverlening. Daarnaast moet in het oog gehouden worden dat generiek herstel voor de publieke dienstverleners beter uitvoerbaar is dan individueel herstel.

Naast het oplossen van deze fouten, moeten we hiervan leren. Eén les die we kunnen trekken uit voorgaande herstelacties is dat aandacht voor emotioneel en maatschappelijk herstel net zo belangrijk is als het herstellen van financiële schade. Het voorkomen van fouten en de daaruit volgende herstelacties is nog belangrijker. Op de lange termijn kan vereenvoudiging van het socialezekerheidsstelsel hieraan bijdragen. Hierbij staat de menselijke maat centraal: mensen moeten het voordeel van vereenvoudiging ervaren.

Door het stelsel als geheel en de regelingen daarbinnen begrijpelijker, meer zeker en voorspelbaar te maken, vergroten we de bestaanszekerheid en kunnen fouten en de gevolgen hiervan worden voorkomen.

Met deze Stand van de uitvoering bieden wij uw Kamer meer inzicht in wat op dit moment speelt in de publieke dienstverlening van de sociale zekerheid. Zo informeren wij uw Kamer over de inzet van de SVB en UWV om persoonlijke dienstverlening aan te bieden. Wij rapporteren over wat goed gaat en we zijn transparant over de risico's en dilemma's waar de publieke dienstverleners voor staan. Daarnaast geven wij in deze Stand van de uitvoering gevolg aan toezeggingen, die zijn gedaan tijdens het Commissiedebat Uitvoering sociale zekerheid van 2 oktober 2024. Het gaat hierbij om de volgende toezeggingen:

- Inzicht in het onderzoek objectief partnerbegrip AOW (NSC);
- Informatie over de maatwerktafels (NSC);
- Informatie over de internationale uitvoering van de SVB (VVD);
- Inzicht over de verlenging van de termijn voor het aanvragen van een WW-uitkering (CU) en;
- De knelpunten over gegevensdeling worden in een separate Kamerbrief door Programma WaU meegenomen (CU).

De Stand van de uitvoering ontvangt uw Kamer twee keer per jaar. Jaarlijks in juni ontvangt uw Kamer gelijktijdig van UWV, de SVB en LCR-knelpuntenbrieven. U ontvangt in deze Stand van de uitvoering een update over de voortgang van de door UWV, de SVB en LCR in de knelpuntenbrieven genoemde knelpunten. Thema's die in deze Stand van de uitvoering aan bod komen zijn dienstverlening, handhaving en continuïteit van de organisaties.

In het hoofdstuk Dienstverlening beschrijven wij ontwikkelingen in de dienstverlening van UWV en de SVB. Wij geven de stand van zaken over de uitvoering van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer over de export van uitkeringen door UWV en een overzicht van de lopende herstelacties met een grote (maatschappelijke) impact bij UWV. Specifiek over de verbeteraanpak WIA-kwaliteit bent u op 22 november 2024 geïnformeerd¹, waarbij is aangekondigd om u in februari 2025 middels een voortgangsbrief te informeren over een aantal dan bereikte mijlpalen. Er is iets meer tijd nodig, onder meer voor besluitvorming in de ministerraad en goede afstemming met betrokken partijen. Deze brief ontvangt u naar verwachting in maart. Tevens is in de brief van 22 november 2024 aangegeven dat UWV onderzoeken uitvoert naar de Wajong-dienstverlening, waarvan de resultaten binnenkort worden verwacht. De intentie was om hier in de volgende voortgangsbrief op terug te komen. Nu die brief enigszins vertraagd naar de Kamer komt en gelet op de motie van uw Kamer om snel geïnformeerd te worden over nieuwe ontwikkelingen en inzichten worden de uitkomsten hiervan in januari met u gedeeld. Bij de SVB gaan wij onder andere in op het onderzoek over het objectief partnerbegrip AOW en het beleidsvoorstel om «duurzaam gescheiden leven» in de AOW aan te passen.

¹ Kamerstuk 26 448, nr. 793

In het hoofdstuk Handhaving geven wij inzicht in alle ontwikkelingen rondom handhaving door UWV en de SVB. De SVB heeft een ethische toets voor risicoprofielen ontwikkeld en past deze nu toe. Verder komen in dit hoofdstuk onder andere risicoscans (UWV) en incassoprocedures en vermogensonderzoeken (SVB) aan bod.

In het hoofdstuk Continuïteit van de organisaties gaan wij in op aspecten die van invloed zijn op de continuïteit van de publieke verleners. De SVB heeft de IV-strategie 2021–2025 ontwikkeld. Belangrijke onderdelen van deze strategie zijn het verbeteren en borgen van continuïteit en wendbaarheid van de IT en de dienstverlening aan mensen. Om de afhankelijkheid van één ICT-dienstverlener te mitigeren neemt de SVB in samenspraak het Ministerie van SZW verschillende maatregelen. Ook met het oog op geopolitieke ontwikkelingen en in het kader van maatschappelijke weerbaarheid, is het van belang dat de SVB als organisatie voldoende wendbaar is om de bestaanszekerheid en inkomenspositie van mensen te kunnen blijven borgen. UWV werkt aan een digitale strategie, die integraal onderdeel uitmaakt van de herijkte UWV-strategie 2025–2030, en aan duidelijke richtlijnen en ethische beleidsvoering voor het gebruik van AI (Artificiële Intelligentie). Ook heeft UWV de website [uwv.nl](https://www.uwv.nl) vernieuwd. Bovengenoemde thema's sluiten aan bij de kernboodschap die de Stand van de uitvoering uitdraagt. Voor een duurzame en goede uitvoering van de sociale zekerheid is vereenvoudiging van de wet- en regelgeving noodzakelijk. Hierbij staat het perspectief voor de mensen die gebruik maken van de sociale zekerheid voor ons centraal. Hierover willen wij met uw Kamer graag verder het gesprek aangaan.

Verder geven wij inzicht in de voortgang van de in juni 2024 geprioriteerde knelpunten van UWV en de SVB. Dit betreft de knelpunten «Beëindiging WW op eigen initiatief» en «Vaststellingsovereenkomst in geval van ziekte en WW» uit de Knelpuntenbrief UWV van 2023 en het knelpunt «Stelsel leefvormen AOW» uit de knelpuntenbrief SVB van 2021. Als bijlagen bij deze Stand van de uitvoering bieden wij uw Kamer hierbij ook de Tweejaarlijkse cijfers export WW (UWV), Totaalrapportage beveiliging Suwinet, Gateway Review implementatieplannen programma VUM, het KPMG-rapport Doorlichting misbruikrisico's WAZO en de jaarplannen van UWV, SVB, BKWI en IB aan.

Met de Stand van de uitvoering dragen wij bij aan de continue feedbackloop tussen politiek, de publieke dienstverleners en beleid. Door knelpunten te signaleren en te delen hoe wij samen met de publieke dienstverleners aan een oplossing werken, kunnen we de problemen die mensen ervaren in de publieke dienstverlening wegnemen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Y.J. van Hijum

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel